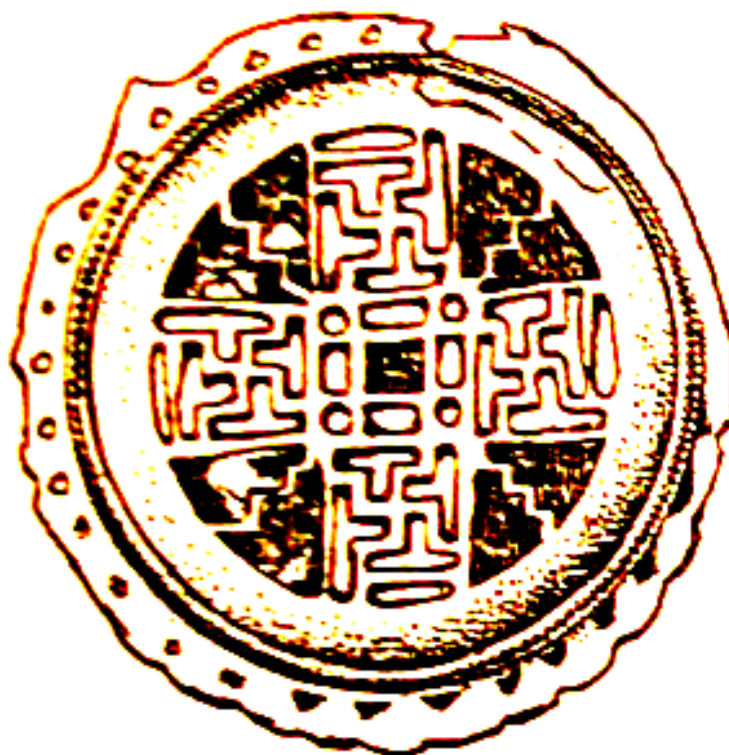

TRIKĀTAS SAKTA

Tā ir apaļas formas sakta no zaļvara (bronzas) ar iedobu emalju sarkanā krāsā. Caurlūzums. Atrasta Trikātas Libirtu kapulaukā un datējama ar 3. gs. Rotas raksts ir abstrakti ģeometrisks, kas norāda uz tās baltu vai baltiem tuvo piederību un saistību ar ļoti senu kultūras tradīciju un stilu. Sakta ir bagātīgi rotāta – tajā saskatāmas daudzas baltu kultūrai, t.i. mums – latviešiem – svarīgas zīmes un tēlainas nozīmes simboli.

Aplis – tā ir Saule un visa plašā pasaule. Krusts – Dieva radošā spēka un svētības simbols. Četri Zaru jeb Uguns krusti – simbolizē četrus Pērkona dēlus, bet Krusta zibens šautras – pašu Pērkona tēvu – pasaules darinātāju un pārvaldnieku. Kvadrātiņš saktas un krusta centrā – pirmā (Dieva) doma, ideja, impulss. To sauc arī par galdiņu, kur jau mazā mērogā ietvertas visas pasaules tālākās attīstības līnijas. Tā ir pasaules četri vienības zīme – četri pasaules izveides pamatelementa, četras debesu puses, četri vēji, četri gada laiki utt. Simbolizē visu norišu vidu – dvēselītes mājvietu – gaismu.

Zaļvara (bronzas) – zemes un dzīvības krāsa. Sarkans – cīņa, mīlestība, ziedošanās.

Sakta nepārprotami saistāma ar Saules simboliku – izsaka rotāciju, dinamiku, nepārtrauktību. Saule ir visa laba devēja, sargātāja.

Mītiski tēlainā skatījumā Trikātā atrastā sakta stāsta par Pasauli, kas top – tiek radītas, pastāv un pilnveidojas. Tas notiek Dieva radošās (domas spēka) iniciatīvas un Pērkona un viņas dēlu drošo (materiālo spēku) sadarbībā. Pasaule top no domas, no idejas, no sadarbības un vienota mērķa apziņas. No cēla mērķa un pašreizējā darba kopības dzižo spēku un neuzvaramību.

Tāda arī ir saktas simboliskā nozīmība. Tā ir augsta garīgā un sabiedriskā prestiža rota, kas arī mūsu dienās uzrunā ar savas maģijas spēku.

Cieņā – Jūsu Valdis Celms,

Mākslas zinātņu maģistrs, grāmatas „Latvju raksts un zīmes” autors.

11.11.2013.